

Rozes raduraksti aizsākas vēl pirms mūsu ēras. Šie ziedi greznoja senās asīriešu pilis, tos pielūdza Senajā Babilonijā un Persijā. Arī šodien roze apbur mūsu sirdis ar savu smaržu, formu un krāsu dažādību. Apmēram 400. gadus pirms mūsu ēras, rozi kā simbolu sāka attēlot uz monētām Rodas salā, kuras nosaukums radies no grieķu vārda *rhodon*, kas tulkojumā nozīmē "roze".

Senajos grieķu un romiešu dārzos bijušas tikai nedaudzas rožu šķirnes: zemi un augsti krūmi ar nedaudz ērkšķainiem vai ļoti ērkšķainiem zariem. Ziedi bijuši vienkārši vai pildīti, baltā vai sarkanā krāsā. Rozes visur bija kā mīlestības, jaunības un skaistuma simbols.

Arī pie mums, Latvijā, dārzkopji labprāt audzē rozes. Rozes ir tie augi, kuri gandrīz visu sezonu rotā dārzu, jo tām ir ļoti plašs ziedēšanas diapazons. Ņemot vērā katras grupas dekoratīvās īpašības, ziedu izvietojumu un ziedēšanas raksturu un laiku, papildinot vienas grupas šķirnes ar citas grupas šķirnēm, varam priecāties par rožu ziediem no jūnija sākuma līdz vēlam rudenim.

Rožu krūmi ir gan ar taisniem, gan izliektiem zariem – dzinumiem, kuru garums ir no 30cm līdz 3m un garāki. Tie var noklāt zemi vai arī augt pie balstiem. Krūmi var būt arī ar ļoti tieviem, vāji pārkoksnētiem dzinumiem tikai 15-30cm augsti. Neskaitāmās dārza rožu šķirnes, atšķirīgas ar savu krāsu, smaržu un ziedu lielumu, ir radušās no savvaļā augošām mežrozēm. Šo atšķirīgo īpašību dēļ rozes iedalās vairākās grupās.

Visdekoratīvākās savvaļas rožu dārza formas un hibrīdi apvienoti lielā **parka rožu** grupā. Tās var stādīt kā atsevišķus krūmus zālienā, lielākās vai mazākās grupās, kā arī dzīvžogus. Svarīgi, lai šie augi iekļautos dārza kopējā ainavā. No rozēm tās sāk ziedēt pirmās, jo uzdzied jau jūnija pirmajā pusē, kas ir 15-20 dienas agrāk nekā citu rožu grupu šķirnes. Šajā laikā parka rožu krūmi ir galvenais dārza krāšņums. Parka rozēm raksturīga laba ziemcietība, izturība pret sēņu slimībām un nelabvēlīgiem laika apstākļiem, tās ir pieticīgākas augšanas apstākļu ziņā.

Salīdzinoši jauna rožu grupa, kas ieguvusi lielu popularitāti ir **klājeniskās jeb augsnes sedzējrozes**. Blīvs rožu ziedu paklājs, kas zied no pavasara līdz rudenim, - tādas ir klājeniskās rozes. Šīs grupas rožu blīvais lapojums un zarojums, bagātīgais un ilgstošais ziedējums teicami piemērots akmensdārziem, nogāžu apzaļumošanai un zemu dzīvžogu veidošanai.

Visieciņītākās un visplašāk dārzos audzētās ir **krūmrozes un floribundrozes**, kuras ir nepārspējamās ziedu krāsu ziņā. Šīs rozes visbiežāk stāda lielā dobē vienkopus, tās izvietojot pēc augstuma un ziedu krāsas. Ja esat jaukto puķu dobju piekritēji, tad droši varat stādīt saskanīgus augus gan no ziemcietēm, gan no viengadīgajām puķēm. Ziedēšanas krāšņums atkarīgs no zieda formas un no ziedkopas lieluma. Apstādījumos sevišķi dekoratīvi izskatās šķirnes ar tumši zaļu, spīdīgu lapojumu, uz kura fona labi izceļas krāšņie ziedi.

Romantikas piekritējiem jāatrod vieta savā dārzā kādai no tā sauktajām **angļu rozēm**, kuras apveltītas ar izteikti spēcīgu smaržu un plašu ziedu krāsas paleti. Šīs rozes var stādīt lielās grupās vai pa 3-5, tad ziedi izskatās krāšņāk.

Savu popularitāti nav zaudējušas arī **stīgotājrozes jeb vītenrozes**. Atsevišķu šķirņu augi spēj izstiepties pat līdz 4m augstumam. Stīgotājrozes iedalās pēc ziedu lieluma un formas, un vienreizējas vai atkārtotas ziedēšanas. Pateicoties garajiem, ložņājošajiem dzinumiem, šīs rozes vēlams stādīt pie balsta, tās labprāt aug pie ēku dienvidu puses sienas, noder lapeņu un pergolu apaudzēšanai.

Ekskluzīvas un pieprasītas šobrīd ir **augstcelma jeb stumbra rozes**. Šie stādi nav lēti, jo prasa 4-5 gadu rūpīga darba. Stumbra rozes dārzos stāda jau vismaz 100 gadus. Stumbra rozes krāšņi izceļas dārzā kā soliteraugs uz labi kopta zāliena fona, bet var tās stādīt arī dobē veidojot it kā otro stāvu.

Interesantas ir arī **miniatūrrozes**, kas ir lielo rožu kopija. Tās izceļas ar savu nelielo, līdz 30cm augumu un bagātīgo ziedēšanu. Ziedu diametrs nepārsniedz 3cm, lapas ir nelielas, spīdīgas. Šīs rozes maz cieš no dzinumu apsalšanas un spēcīgi ataug sezonas laikā.

Rožu audzēšanai jāizvēlas saulaina, gaiša vieta, jo rozes mīl siltumu. Tām patīk rīta saule un visiedarbīgākie ir pirmie saules stari. Visaktīvāk rozes aug rīta pusē. Augi pēc nakts ir pārklāti ar rasas pilieniem, un pirmie saules stari modina rožu pumpurus. Ja nav pietiekams gaisa mitrums, pārāk liela saules tveice ir rozēm nevēlama. Lai rozes labi augtu un skaisti ziedētu tām saules enerģiju vajag saņemt 5-6 stundas dienā. Rozes jāstāda no vējiem aizsargātās vietās, tomēr gaisa apmaiņa ir nepieciešama. Pirms iegādājamies rozes, jāpadomā par augsni, kurā tās stādīsim. Rozes vēlams stādīt labi drenētā, ar trūdvielām bagātā, gaisa caurlaidīgā augsnē, kur gruntsūdens nav augstāks par 0,8m.

© Galantus

ROŽU STĀDUS VAR IEGĀDĀTIES:

Nosaukums/ www	Darbības veids
Kokaudzētava Bulduri www.stadibulduri.lv	Dekoratīvo stādu audzēšana, dižstādi, ziemcietes, lapu koki un krūmi. Apzaļumošana.
Z/s Liepas www.stadiliepas.lv	Augļu koku, ogulāju un rožu stādu tirdzniecība.
Stādaudzētava Blīdene www.stadiblidene.lv	Dekoratīvo stādu audzēšana, stādu komplektēšana, dižstādi
Nacionālais Botāniskais dārzs, Salaspils www.nbd.gov.lv	Nacionālajā botāniskajā dārzā tiek uzturētas zinātniski dokumentētas dzīvo augu kolekcijas ar mērķi.
Zaļais serviss www.zalaisseviss.lv	Dekoratīvo stādu tirdzniecība, dižstādi, stādu komplektēšana, dārzkopības preces. Latvijas ražojumi.
Biruta Virziņa http://www.horti.lv/biruta-virzina/profile	Visu grupu rožu stādi, arī augstcelma rozes. 1-gad. un 2-gad. stādi.

